

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR KULTURVETENSKAPER

” ... så vill en ju vinna liksom ”

– hur tävlingsmomentet påverkar deltagarna i Göteborgs Poetry Slam

Louise Halvardsson

Uppsats i etnologi, fortsättningskurs

7,5 hp, VT 2014

Handledare: Sandra Hillén

ABSTRACT

The main aim of this study is to look at how the competitive element in Poetry Slam affects the participating poets and their work. Poetry Slam is an art form and a competition in performance poetry that was developed in the US in the 1980s. Anyone can take part and the rules are simple: the poet must be the author of the poem, the poem can be no longer than three minutes, and props or costumes are not allowed. In this study the focus is on Sweden and Gothenburg in particular. The investigation is based on observations of Poetry Slam competitions and interviews with seven of the eight participating poets in the Gothenburg annual final. As a theoretical frame, a broad folkloristic perspective and the concept of *performance* have been used as tools for analysis.

The investigation shows that the competitive element cannot be separated out from Poetry Slam itself. The competition affects the poets and their work in many different ways. Firstly they get more nervous compared to an ordinary reading, secondly they make a bigger effort trying to pick the right poems for the occasion. The subject matters of the poems varied, but a few poems related to the poets everyday life or work life. Another theme was LGBTQ issues. It was common to use humour and/or rhyme. To generalise most poets enjoyed taking part in Poetry Slam, but had an ambivalent relationship to the competition.

Keywords: Poetry Slam, tävling, öppen scen, berättande, folkloristik, performance

Göteborgs universitet
Institutionen för kulturvetenskaper
Box 200
SE-405 30 Göteborg

Denna uppsats är allmän och offentlig handling.
Författaren har upphovsrätten och uppsatsen får inte
begagnas annat än för enskilt bruk utan författarens tillstånd.

Innehållsförteckning

INLEDNING	3
Bakgrund.....	3
Syfte och frågeställningar	4
Teoretiska utgångspunkter	4
Tidigare forskning	5
Metod och material.....	6
<i>Informanter</i>	7
<i>Avgränsningar</i>	8
<i>Reflexivitet</i>	8
<i>Disposition</i>	9
TÄVLINGEN OCH DE TÄVLANDE.....	10
Publiken är poängen.....	10
Skrivna och oskrivna regler.....	12
Nerver och motiv	15
BERÄTTELSENA OCH BERÄTTANDET	19
Innehåll: ” <i>spara sina problem i genomskinliga askar med sammetsbottnar</i> ”	19
Form: ” <i>för att lyckas i Göteborg måste man vara rolig och rimma</i> ”	22
Framförandet: ” <i>det är bra att va närstynt</i> ”	23
SLUTDISKUSSION	27
KÄLLOR.....	29
Otryckta källor	29
Refererad litteratur.....	29

INLEDNING

Om du tänker dig att du skriver en dikt som handlar såhär om ditt eget liv ... Och du känner såhär: ... ”det här är rätt känsligt” och så ställer du dig och läser på en scen, då är du lite dum i huvudet liksom ... Nästa steg som gör det ännu värre är att random folk i publiken, alltså random folk i publiken, det kan va vemsomhelst, kan sätta poäng på den dikten ... Jag brukar säga att det är som att så här ... som att ... att åka off pist med skidor såhär ... Det ser rätt trevligt ut där uppifrån ... Du tänker så här: ”åh det ser mjukt och härligt ut” ... Och sen så beger du dig nerför och så inser du att det är så här ... massa svarta trädskellett ... alltså poängen som bara kommer rusandes mot dig ... där du tänker så här bara: ... ”oh shit härligt, jag åker i backen ... nej, nej, nej!” ... Och sen så krockar du ... med ett trädskellett ... ungefär så är det att tävla i Poetry Slam.

- Wilhelmina, deltagare i årsfinalen, Göteborgs Poetry Slam

Bakgrund

Poetry Slam har sina rötter i 1980-talets Chicago där byggnadsarbetaren Marc Smith försökte få allmänheten intresserad av poesi genom att låta folk på puben poängsätta hans diktuppläsningar (Somers-Willet 2009). Poetry Slam spred sig snabbt över hela USA; 1990 hölls det första nationella mästerskapet och några år senare slog fenomenet igenom i Sverige (Kelly Smith 2009). Jag har själv varit aktiv inom Poetry Slam i över tio år i både England och Sverige och det är mycket som fascinerar mig med denna konstform och litterära sport. För det första berättar deltagarna om vår samtida vardag och samhälle och för det andra sker detta inom fasta ramar. Reglerna är enkla: poeten måste ha skrivit dikten själv, hen har högst tre minuter på sig att framföra sin dikt och får inte använda sig av rekvisita eller scenkläder. Juryn består av slumpmässigt utvalda personer i publiken (Glazner 2000).

I *Vardagslivets etnologi* tar författarna upp att etnologer intresserar sig för den litteratur och konst som litteraturvetarna och konstvetarna inte tycker är ”riktig” litteratur eller konst (Ehn & Löfgren 1996). Poetry Slam har fått en del kritik, bland annat av Stefan Eklund på Borås tidning som kallar scenkonstformen för ”en kommersialiserad höghastighetskultur” samtidigt som han medger att Poetry Slam har ”berikat stadens utbud av amatörkultur” för att i nästa andetag påstå att ”riktig poesi är förstås något annat”. Som svar på tal skriver litteraturvetaren Jörgen Larsson att Poetry Slam kan bidra till poesins återupprättande. ”All poesi var ursprungligen muntlig, innan något skriftspråk fanns, alla poeter bör då rimligen ha varit lika mycket scenkonstnärer som ordkonstnärer” (Grönborg 2012, ss. 106-107).

Syfte och frågeställningar

Mitt mål är inte att debattera vad som är ”riktig” konst eller poesi, men vad jag hoppas på med min studie är att öka förståelsen för Poetry Slam och dess utövare. Syftet är främst att undersöka vilken betydelse tävlingsmomentet har för deltagarna i Poetry Slam. Jag vill även titta på *vad* det är poeterna berättar om och *hur* de gör det. Mina frågeställningar är:

- Hur påverkar tävlingsmomentet poeterna, deras dikter och deras framförande?
- *Vad* berättar deltagarna om och *hur* berättar de det de berättar?

Teoretiska utgångspunkter

Jag har valt att utgå från ett brett folkloristiskt perspektiv. Folklore brukar definieras som artistisk kommunikation som sker i små grupper eller öga-mot-öga-situationer där det finns stora möjligheter att kommunicera tillbaka (se bl a Arvidsson 1999, s. 21). Även om Poetry Slam drar mycket publik sker de flesta evenemang i mindre lokaler, till exempel cafémiljöer. Publiken är högst delaktig i och med att det är de som sätter poäng på poeterna som ”kommunicerar något på ett artistiskt vis” och därför anser jag att folklore är ett relevant perspektiv att använda sig av.

Ett grundläggande begrepp inom folkloristiken är *performance* och en av forskarna som utvecklat den teorin är den amerikanska folkloristen och antropologen Richard Bauman (1977). Han menar att performance handlar om att en person vill kommunicera något och den personen tar på sig ett ansvar att kommunicera sitt budskap på ett kompetent sätt. Samtidigt accepterar personen att den publik som finns kommer att värdera hur skicklig hen är, vilket inte utesluter att publiken uppskattar framförandet i sig självt (ibid, ss. 9-10). Jag förstår det som att oavsett om en person poängsätts, som i Poetry Slam, eller ställer sig upp och kör en dikt på en fest sker det ändå en slags värdering av en persons skicklighet. På en öppen scen till exempel bedömer publiken också poeterna även om det inte är lika uppenbart.

Folkloristen Petr Bogatyrëv (1974) menar att folklore är en särskild form av skapande. Den skrivna litteraturen är den litteratur vi är mest vana vid och den föds i det ögonblick en författare sätter pennan mot papperet. Som en kontrast föds ett muntligt verk i det ögonblick det först framförs av författaren (ibid, s. 69).

Folkloristen Alf Arvidsson (1999, s. 180) har tolkat de speciella koder som enligt Bauman markerar *performance*: det skiljer sig från vanligt talspråk, språket är målande, visst innehåll upprepas, tonfall, kroppsspråk och mimik används. Även särskilda formler och/eller etablerade uttrycksformer som har en koppling till traditionellt berättande kan användas, som till exempel ”det var en gång”. Alla dessa ”koder” används eller kan användas inom Poetry Slam. Det poeterna

berättar på scen skiljer sig från det de berättar för till exempel sina kompisar när de inte står på scen. Den största skillnaden, som jag tolkar det, ligger i *hur* de berättar det, både i den skrivna texten och i själva framförandet. Deras uttryck tar en viss form.

Narrativitet är ett annat begrepp inom folkloristiken, ett begrepp som egentligen betyder berättande och en forskare som tittat på narrativitet och jämfört det med litteraturvetenskap är folkloristen Ulf Palménfelt (2000) och honom kommer jag ta hjälp av när det gäller berättandet inom Poetry Slam.

Tidigare forskning

Inom etnologin finns det finns gott om skrifter som behandlar musik och musicerande; Lars Kaijser (2007) har studerat konsertarrangörer, bara för att ge ett exempel. Jag har inte hittat några etnologiska verk som rör sig inom den samtida poesins område. Det har dock skrivits en hel del historiskt om folkliga dikter och diktare, men det materialet gränsar ofta till visans land. Annika Nordström (1999) har bland annat skrivit om "Blinde-Petter och hans visor". Hon har både studerat vad han berättade om och själva framförandesituationen.

Att redogöra för vad som skrivits om poesi inom litteraturvetenskapen skulle bli alltför omfattande, men om jag söker specifikt efter Poetry Slam hittar jag inte mycket inom något ämne. Undantaget är Daniella Brummer Pinds magisteruppsats i Biblioteks- och informationsvetenskap med titeln *Poetry Slam - en studie av vilken betydelse Poetry Slam har som litteratur och som identitetsskapande verksamhet för ett antal tävlingsdeltagande* (2007). I USA finns det betydligt mer litteratur kring Poetry Slam, bland annat litteraturvetaren Susan B.A. Somers-Willets studie *The Cultural Politics of Slam Poetry – Race, Identity and the Performance of Popular Verse i America* (2009). Som titlarna avslöjar, fokuserar ovan nämnda texter mycket på Poetry Slam som ett identitetsskapande fenomen där de deltagande poeterna spelar på sina personliga erfarenheter av att till exempel vara svart eller kvinna.

Jag har också inspirerats av Annika Nordströms avhandling *Syskonen Svensson – Sångerna och livet* (2002). Hon studerar vilken betydelse sjungandet och diktande har haft i en syskonskaras liv. Hon utgår dels från ett rent folkloristiskt perspektiv där hon studerar genre och repertoar och dels från ett levnadshistoriskt perspektiv där berättandet står i fokus. Även om jag inte har utrymme att gå in närmare på mina informanternas livsberättelse, tar jag ändå kort upp vilken betydelse diktandet har i deras vardag och hur texterna relaterar till deras liv just nu.

Metod och material

Inom etnologin är det allmänt känt att forskaren skapar sitt eget material. Enligt etnologen Magnus Öhlander (2011) går det att se på det från tre håll. För det första görs forskningen med hjälp av en teori eller ett visst perspektiv, i mitt fall det folkloristiska, det vill säga forskaren har ett visst sätt att se på något. För det andra är forskningen ett ”socialt samspel”, forskaren rör sig i miljöer och intervjuar personer och är öppen för intryck och tar till vara på tillfälligheter. För det tredje fokuserar forskaren på ett specifikt område. Men Öhlander påpekar att det för den skull inte är så att forskaren skapar en fiktion utan, som jag tolkar det, försöker göra en så korrekt beskrivning som möjligt av den verklighet som ryms inom forskningsfältet (ibid, ss. 29-30).

Jag började med att observera tre Poetry Slam-tillfällen i Göteborg: en deltävling samt vår- och årsfinalen på Café Hängmattan. För mig var det viktigt att vara på plats och observera hur tävlingen går till och hur poeterna beter sig på tävlingsdagen. Etnologen Anna Sofia Lundgren (2009, s. 87) nämner att det är svårt att veta i förväg vad som är viktigt att observera, att det är lätt hänt att forskaren enbart dokumenterar allt som händer. Jag försökte att studera fenomenet som om jag var en total nybörjare och detta gjorde att jag bland annat drog fler paralleller till sport än vad jag gjort tidigare. Under vårfinalen ställde jag själv upp i tävlingen, något jag hade gjort oberoende av min undersökning, men nu blev det automatiskt – eller ofrivilligt – en deltagande observation.

I och med att jag intresserar mig särskilt för själva tävlandet bestämde jag mig tidigt för att intervju de poeter som deltog i årsfinalen, som är den mest laddade tävlingen eftersom det då avgörs vilka som får åka till SM. Genom intervjuerna hoppades jag att kunna komplettera mina observationer och tvärtom. Arvatson och Ehn (2009, s 24) påpekar att det kan vara skillnad mellan vad människor gör och vad de *säger* att de gör. Jag tror också att det hade varit svårare att intervju poeter utan att ha sett dem på scen. Min kunskap om deras framförande bidrog till att det var lättare att diskutera deras dikter.

De poeter som var med i årsfinalen kontaktade jag på Facebook innan tävlingsdagen för att boka in intervjuer, men jag valde att inte träffa någon förrän *efter* finalen. Jag ville inte på något sätt påverka resultatet med mina frågor om vilka dikter de hade tänkt läsa. Två av poeterna kände jag närmare sen tidigare, då vi är med i samma scenkonstgrupp, de övriga sex kände jag i princip bara till namn och utseende.

Under de intervjuer jag gjort har jag känt mig privilegerad. Jag har fått en insikt i vilka personer som gömmer sig bakom poeterna som står på scen och vad det ger dem att tävla. Flera av poeterna sa efteråt att det var intressant att reflektera över det de gör, att jag ställde bra frågor och ett par informanter har även velat ställa samma frågor till mig. Vid den första intervjun hade jag ingen färdig frågelista, utan bara några samtalsteman, men ju fler intervjuer jag gjorde ju fler frågor kom jag på. Från och med intervju nummer tre hade jag med mig en lista, även om jag inte följde den

slaviskt. Jag inspirerades bland annat av etnologen Carina Sjöholm (2005, ss 111-112) som forskat kring läsning och ställde ”inte-frågor” i stil med ”Vilka böcker lånar man *inte* på bibliotek?” Det fick mig att fråga ”Vad skulle du gjort annorlunda om det *inte* var tävling?” vilket gjorde att informanterna började tänka i nya banor kring tävlingsmomentet.

Att ägna mig åt deltagande observation var givande men problematiskt. Jag gav upp min roll som poet och gick in i rollen som forskare. När jag stod på scen betraktade jag mig själv utifrån och förlorade fokus. För mig har det alltid varit självklart att stå på scen, men när jag blev mitt eget studiesubjekt insåg jag att det ändå krävs ett visst mod att hålla på med Poetry Slam; jag fick en surrealistisk känsla av ”vad är det jag håller på med”.

Oscar Pripp (2011, s 73) poängterar vikten av att ha en *dialog* med fältet, det är meningen att forskaren ska nå vissa insikter, men inte övertyga någon om att en företeelse är rätt eller fel. Tack vare mina olika ingångar: observation, deltagande observation och intervjuer har jag fått en nyanserad bild av Poetry Slam, som jag hoppas kommer fram i uppsatsen.

Informanter

Jag hade planerat att intervjua samtliga åtta deltagare i årsfinalen i Göteborgs Poetry Slam, men en av deltagarna bor i Malmö och det var svårt att få till en intervju. Eftersom jag ändå observerade och pratade med Malmöbon efter finalen kommer jag vid ett par tillfällen referera till hen som Robin. I och med att jag inte kommer använda mig av ett genusperspektiv har jag valt att göra alla informanter könsneutrala, speciellt med tanke på att tre av informanterna inte ville uppge kön, identifierade sig som queer eller på annat sätt ville ställa sig utanför könsordningen.

Ingen av informanterna har begärt att få vara anonym; det skulle vara lätt att identifiera dem för de som är insatta i Poetry Slam, men jag har ändå valt att använda fingerade namn, som poeterna fick välja själva. Ifall informanterna skulle känna sig obekväma med att se sina citat rykta ur sitt sammanhang nu eller i framtiden är det inte lika lätt att spåra dem. Ibland kallar jag informanterna för *informanter*, men jag kommer också att referera till dem som *poeter* eller *deltagare*.

En av deltagarna påpekade att majoriteten av de som slammar i Sverige kommer från en vit medelklass och i många fall en akademisk medelklass. I USA är det större fokus på etnicitet och minoritetsgrupper (se bl a Somers-Willet, 2009). Samtliga informanter i min undersökning är vita, födda i Sverige och studerar på universitetet. De utgör en förhållandevis homogen grupp som alla ligger till vänster om den politiska mitten. Flera tar upp HBTQ-relaterade frågor, vilket enligt en av informanterna verkar vara ett återkommande tema även nationellt. Åldersmässigt är informanterna födda mellan 1984 och 1991. Under säsongens deltävlingar var det en större spridning i ålder och bakgrund, men då jag var på SM förra året verkar det vara ett genomgående drag att de flesta slammare är vita svenskar mellan 20 och 30 år.

Hans, Agnes, Stina, Wilhelmina, Robin och Christine hade tidigare tävlat i SM eller tagit sig till årsfinal. Astrid och Puck började med slam i år. Samtliga informanter uppgav att skrivandet har en stor plats i deras liv, kanske inte i vardagen på grund av tidsbrist, men i deras tankar. Flera av informanterna hade någon gång fått betalt för att framföra poesi; Hans såg poesin, tillsammans med sitt vissjungande, som ett extrajobb. Wilhelmina och Christine är med i en scenkonstgrupp, Robin arrangerar kulturella evenemang och Stina spelar i band. Det är bara Hans, Agnes och Wilhelmina som beskriver sig själva som tävlingsmänniskor. Hans och Agnes har hållit på mycket med idrott. Övriga informanter hade inte varit särskilt engagerade i sport och såg inte på sig själva som tävlingsmänniskor, men de flesta blev ändå tävlingsinriktade när det var slam.

Avgränsningar

Platsmässigt har jag valt att fokusera på Göteborgs Poetry Slam och de poeter som deltog i årets årsfinal där det avgjordes vilka som fick tävla i SM. Anledningen till att jag valde just årsfinalen är att de poeter som hamnat där måste ha deltagit vid minst två andra tillfällen. Om jag hade valt att fokusera på en ”vanlig deltävling” är det troligt att någon eller några av poeterna skulle ha varit totala nybörjare. Detta hade varit intressant, men jag ville trots allt intervjua deltagare som hade lite mer erfarenhet av Poetry Slam eftersom ett enda tävlingstillfälle oftast inte ger en rättvis bild. Göteborg är en av de större slamorterna i Sverige, flera av deltagarna har tidigare bott på och tävlat för andra orter vilket jag tror kan ge en bredd i intervju svaren. Det hade varit intressant att göra fler internationella utblickar eftersom jag har deltagit i Poetry Slam i England, men det finns det inte utrymme till den här gången.

Identitetsbegreppet, som tas upp i tidigare forskning, samt kategorierna etnicitet, kön och klass är ständigt aktuella, men eftersom jag är tvungen att begränsa mig ligger min tyngdpunkt på poeternas förhållande till tävlingsmomentet och de berättelser deltagarna framför. Angående identitet måste jag även nämna att jag valt att kalla alla som deltar i Poetry Slam för poeter även om de själva inte alltid uppfattas som poeter av sig själva eller andra i sitt vardagliga liv. I vilket fall är de poeter och kallas för poeter när de står på scen.

Förutom att begränsa mig rumsligt och ämnesmässigt har jag också valt att begränsa tidsaspekten. Jag skulle ha kunnat göra fler jämförelser med äldre folkdiktning, men fokus ligger som sagt på samtiden.

Reflexivitet

Poetry Slam har haft och har fortfarande en stor plats i mitt liv. Ibland blev det lite väl hemtamt eftersom att jag redan rört mig inom fältet i egenskap av privatperson och poet, innan jag hade

tankar på att forska kring ämnet. Två av poeterna, Wilhelmina och Christine, kände jag lite bättre sedan tidigare, men jag har försökt att inte favorisera dem eller ge dem mer utrymme i uppsatsen på grund av det. Det finns en viss konkurrens inom Poetry Slam och då jag även varit med på krogen efter tävlingar har jag fått höra en del skvaller. Visst är det frestande att använda mig av de här kommentarerna och anonymisera dem, men då riskerar jag samtidigt att överbetona oväntade upptäckter för att bevisa eller motbevisa något (Pripp 2011, s 80). Det skulle inte heller kännas etiskt riktigt och jag skulle ha förlorat min trovärdighet.

Jag har varit noga med att visa hänsyn särskilt under observationerna, då jag inte ville störa de tävlande med att ställa frågor som kanske hade irriterat dem och fått dem att tacka nej till intervju senare. Forskaren förväntas stå på de ”godas sida” (ibid, s 71) och eftersom jag själv utövar Poetry Slam antar jag att mina informanter tror att jag har en positiv inställning till fenomenet vilket jag också har, även om målet med min uppsats delvis är att ifrågasätta tävlingsmomentet.

Disposition

Min undersökning består av två kapitel. I det första kapitlet går jag igenom hur tävlingen går till och vilket förhållande deltagarna har till tävlingen. I det andra kapitlet fokuserar jag på själva dikterna: vad de handlar om, hur de kommer till, vad de har för form och hur de framförs. I slutanalysen kommer jag diskutera övergripande vilken påverkan tävlingen har på poeterna, deras dikter och deras framförande.

TÄVLINGEN OCH DE TÄVLANDE

”Förra gången var jag alltså här med ett gäng jag känner ...,” säger den rödhåriga, medelålders kvinnan vid bordet bakom mitt. ”Dom hade helt andra preferenser än vad jag hade”.

Ett par andra kvinnor vid samma bord kommenterar att alla som går upp är värda poäng och tycker att det är imponerande att deltagarna lär sig texterna utantill. Poängräknaren och tidtagaren, Siv Gölin, går runt och frågar olika sällskap om de vill vara jurygrupp. Bordet bredvid mig har redan bestämt sig, de rent av tigger om att få poängblocket, men andra är mer svårövertalade. En kvinna som sitter och äter frågar vad det innebär.

”Ja du sätter poäng på vad du tycker om dikten och framförandet”, förklarar Siv och tränger sig bort till hörnet där en grupp med yngre personer sitter delvis vid bordet och delvis i fönstret. Joel Landberg, kvällens MC [Master of Ceremonies] går fram till micken.

”Hej och varmt välkomna till denna tomma lagerlokal. Vi ska snart begå final i Poetry Slam”.

Jag skulle tippa på att rummet är så gott som fullsatt. På en skylt vid dörren står det att max 150 personer får vistas i denna lokal. De flesta tävlande är nu på plats. Hans står i cafékö, Stina sitter i ett hörn och skriver. Christine kommer in genom dörren med keps på huvudet.

”Hur känns det?” undrar jag.

”Det kan gå hur som helst”, säger hen. ”Det känns jobbigt. Jag gillar ju inte att tävla.”

Jurygruppen vid bordet bakom diskuterar fortfarande dilemmat med att sätta poäng.

”Det är modigt att gå upp. Men det kan ju knäcka någon att få låga poäng.”

”Men samtidigt kanske nån tänker ’banne mig jag ska komma igen’. Det är ju inte bra att alltid vinna ... Jag vill ju att personen ska bli bättre och ge rättvisa poäng.”

Christine går fram till Wilhelmina och ger hen en kram.

”Varför gör vi det här?” undrar hen.

”Varför utsätter vi oss för såna här saker?” svarar Wilhelmina.

- fältanteckningar, årsfinalen Göteborgs Poetry Slam, 13 april 2014

Publiken är poängen

Mina fältanteckningar visar på att det är tävlingen som är i fokus, det rör sig inte om en vanlig poesiuppläsning. När jag surfar in på Göteborgs Poetry Slam sida på Facebook står det ”sports venue” under beskrivningen av deras verksamhet. Joel Landberg, som är konferencier eller MC, brukar skämta om att han vill att Göteborgs Poetry Slam ska komma med i svenska idrottsförbundet. Han refererar till scenen som rink och talar i termer som ”kvällens slutspel” och när jag själv befinner mig i lokalen undrar jag ibland om Poetry Slam är konst eller idrott. Ett av de mest kända citaten inom Poetry Slam lyder: ”the points are not the point, the point is the poetry” (se bl a Somers-Willet, 2009, s. 29). Men utan poängsättning skulle det inte bli något slam.

Hans: ... poetry slam scenen drar ju så mycket publik. Det finns ingen annanstans där poesin är så populär på nåt sätt, på det här pop-sättet liksom. Poetry Slam gör ju poesin pop-kulturell kan man säga ...

Bauman (1992, s. 46) använder Milton Singers begrepp *cultural performance* för att definiera ett event där performance spelar en central roll. Ett sådant event innehåller oftast följande element: det är schemalagt, har en början och ett slut, äger rum i en viss lokal och följer en viss struktur. Men själva själen i ett cultural performance bygger på att det är öppet för allmänheten och uppmanar folk att samlas och bli en del av eventet. Jag frågade mina informanter hur de såg på öppen scen, där poeterna läser dikter utom tävlan, i förhållande till Poetry Slam där dikterna poängsätts.

Wilhelmina: Poetry Slam är roligt för att det ändå är så mycket publik. Det är lättare att bjuda in folk till ett Poetry Slam för dom vet vad dom får ... Till en öppen scen kan en ju få vad skit som helst. Det kan va nån som klipper ansiktet av plastdockor och binder fast dom i tygbitar till exempel ... [skratt] Och det kanske inte är nåt en skulle välja om en fick ... och nåt en gärna skulle välja bort om en kunde, så därför är Poetry Slam att föredra på det viset ...

Christine: Det är helt annorlunda med öppen scen, för det gör så mycket att det inte är tävling ... Sen är ju Poetry Slam lite mer spännande och levande och på gång sådär när det är tävling ... Att publiken är lite mer med liksom ...

Hans, Agnes och Puck hade en liknande inställning till öppen scen. Stina medgav att hen var för lat för att överhuvudtaget ta reda på vad det fanns för öppna scener. Astrid däremot tyckte att det var roligare att läsa på öppen scen eftersom hen inte blev lika nervös. Wilhelmina nämnde att hen brukade gå på öppna scener för att träna inför tävling. Flera av informanterna betonar att Poetry Slam drar publik och att publiken är engagerad vilket jag tror kan bero på att de har större möjligheter att kommunicera tillbaka. Även de åskådare som inte är med i jurygrupper blir på sätt och vis delaktiga i poängsättandet. Jag observerade att flera huvuden vändes mot poängkortet och att folk i toakön debatterade huruvida en poet fått för höga eller låga poäng.

Två veckor efter årsfinalen var det öppen scen i samma lokal och med samma konferencier. Publikmässigt var det ungefär hälften så mycket folk som på en vanlig tävlingsomgång och de som framförde något på scenen var främst folk som *inte* hade varit med under säsongens deltävlingar. Jag upplever dock att informanterna inte har en helt rättvis bild av hur de öppna scenerna ser ut i Göteborg. Under mitt fältarbete besökte jag öppna scener bland annat på Världskulturmuseet och Folkteatern där både publiksiffran och stämningen var hög. En kille i publiken på det sistnämnda eventet kommenterade att akterna var ”för bra”, så det kanske snarare handlar om hur öppna scener förväntas vara, att det finns en *diskurs*, ett sätt att tala om fenomenet som kanske inte stämmer överens med verkligheten (se bl a Foucault 2002).

Oavsett hur det ligger till med öppna scener är det tydligt att Poetry Slam har ett stort publikfokus och att det är tävlingsmomentet som drar dit folk. Hans, som vann årsfinalen och har

tävlat i SM flera gånger, uttryckte att ”tyvärr bryr jag mig mer om det [att vinna publikens röster] än min egen insats”. Agnes menar att man får anpassa sig efter tävlingen och ”spela enligt reglerna”. Hen tror att det är få människor i publiken som *inte* skriver, men att många inte vågar gå upp på scen för att det är tävling eller helt enkelt inte tycker att deras dikter passar i Poetry Slam-sammanhang.

Agnes: Jag gillar ju själva tävlingsaspekten av det ändå. Trots att jag blir så nervös av det ... jag gillar ju ändå det ... Jag tycker bättre om just tävlingsgrejen än att bara läsa dikter.

Det verkar ligga en viss prestige i att tävla. Under säsongens åtta deltävlingar är det få gånger som startfältet med plats för åtta tävlande har varit fullt. Jag frågade några av informanterna vad de trodde att det berodde på och de svarade att det inte var så lätt att få ihop bra dikter och att det krävdes ett mod. En person trodde dock att det berodde på att tävlingen var centrerad i ett visst område och inte nådde ut till folk i förorterna, att det helt enkelt inte fanns tillräckligt med poeter eftersom många av de gamla veteranerna har slutat tävla.

Skrivna och oskrivna regler

Beteendevetaren Starkey Duncan Jr (1992, s. 26), som medverkar i en antologi som Bauman sammanställt om performance-teori, tar upp att det finns tre komponenter för interaktion i öga-mot-öga-situationer: *struktur*, *strategi* och *situation*. Han jämför performance med sport och gör ett antagande där struktur är spelets regler och strategi är hur deltagarna förhåller sig till reglerna. De kan antingen följa dem eller bryta dem beroende på situationen. Det finns dock inga skrivna regler vad det gäller dikternas innehåll och form – förutom att de måste vara författade av poeten själv. Jag frågade hur informanterna tänkte när de valde ut dikter att läsa i finalen. Veckorna innan finalen upprepade Christine flera gånger att hen tänkte ”vad vill dom [publiken] ha” och låste fast sig vid det.

Christine: Jag tänkte nog att ... humor är det som får igång publiken, så då försöker jag köra nåt roligt ... Sen så valde jag en dikt som fått bra poäng innan, men så fick den pissdåliga poäng den här gången ...

Agnes har hållit på med simning på högre nivå och ser sig själv som ”en tävlingsmänniska så att det ... räcker och blir över för fem personer typ”.

Agnes: Jag vill ju så gärna gå vidare och då måste jag ju tänka på vad folk kommer att gilla och vad som ger poäng ... Ibland är det lite svårt liksom ... Ibland är det ju väldigt mycket så att det är det roliga som går hem.

Humoristiska texter är något flera poeter väljer att tävla med. Christine har tidigare skrivit andra slags dikter som hen benämner som mer svårtillgängliga, allvarliga, lågmälda eller djupa. Om det inte hade varit tävling skulle informanterna inte ha lagt ner så mycket tid och energi på att välja ut vilka texter de skulle läsa. Agnes och Hans pratade båda om ”säkra kort”, att köra dikter de hade fått bra poäng för tidigare, i de första två omgångarna, men att de valde nyare dikter när de visste att de gått vidare. Särskilt första dikten tyckte Hans var viktig för att få en bra känsla och kunna flyta på det. Wilhelmina däremot menade att det var viktigt att visa att hen hade något nytt att komma med. Astrid och Stina valde ut de dikter de kände sig mest nöjda med, eller som var mest aktuella för dem just nu.

Efter första omgången låg Christine och Wilhelmina etta och tvåa med sina nyskrivna dikter, men ingen av dem gick vidare till semifinal. Hans och Agnes, som betonade de säkra korten, kom etta och tvåa i finalen, men som Christine bekräftade kan samma dikt få väldigt olika poäng beroende på vem som sitter i juryn. Det är också värt att notera, som MC:n påpekade att endast 0,2 poäng skiljde mellan den person som fick åka till SM och den som inte fick åka till SM.

Alf Arvidsson (1999, ss. 147-148) resonerar kring *värden* inom idrotten och tar upp det godtyckliga i bedömningen av sporter som gymnastik, konståkning och dans. Han påpekar även att i vissa sporter, till exempel simning, går det inte att se med blotta ögat vem som vinner och då är det viktigt med exakt mätning; han nämner att i ett OS skilde det 0,0002 sekunder – eller 3 millimeter mellan guld- och silvermedaljören. Han frågar sig om det egentligen går att avgöra vem som är bäst och hur det värderas.

Slamveteranen Gary Mex Glazner (2000, ss. 36-37) poängterar att Poetry Slams grundare, Marc Smith, tänkte sig slam som en ”anti-tävling”; han driver med kulturetablissemangen genom att låta vem som helst vara domare. Det knepiga, tycker Glazner, är att även om poeterna vet att poängsättningen inte betyder särskilt mycket, vill de ändå vinna. Han jämför det med att klaga på en Gud man ändå inte tror på. Och han tycker att det blir fel när vissa poeter försöker anpassa sig och skriva på ett visst sätt som de tror går hem.

Wilhelmina säger att det skulle göra ondare att förlora om det var en professionell jury, men att hen samtidigt skulle ha ansträngt sig mer, använt mer stilgrepp och inte brytt sig lika mycket om ifall folk skulle förstå eller inte. Hans trodde att de ”politiska pamfletterna” inte skulle gå hem på samma sätt och att originalitet skulle belönas mer. Puck tyckte att det kunde vara en fördel om det alltid var samma jury som kunde följa en poet, men i huvudsak var informanterna mer negativt än positivt inställda till en professionell jury. Det skulle förstöra själva konceptet och inte vara lika roligt menade de. I Poetry Slam kan en text skriven samma dag vinna över en text som har legat och

grott i månader. Stina skrev klart en av sina dikter tio minuter innan finalen började, något hen erkände på scen.

Louise: Jag tänkte att det var väldigt vågat att du just gjorde en ny dikt ... Hur mycket taktik hade du bakom?

Stina: Nej, jag vet inte ... jag är inte så strategisk överhuvudtaget/.../ jag vet inte det spelar inte så stor roll tycker jag eftersom jag ändå ville läsa den ... Jag singlade snäcka med mig själv, det var inte en slant, det var en bit snäckskal, jag lottade med mig själv om jag skulle läsa den eller inte ... och snäckskalet sa att jag skulle det så ...

För rättvisans skull måste jag tillägga att Stina hade skrivit två tredjedelar av dikten vid ett annat tillfälle och att det endast var den sista tredjedelen som kom till på tävlingsdagen. Att välja ”rätt” dikter är uppenbarligen en viktig del av Poetry Slam även om alla inte tar det på lika stort allvar.

Vad det gäller de skrivna reglerna är det främst tidsbegränsningen som deltagarna tog upp som ett problem. Under årsfinalen var det bara Astrid som drog över tiden, men det var inte medvetet. Hen berättade att hen övat hemma och då var dikten 2:58; hen visste att den var lite för lång och grämde sig över att hen inte bara tagit bort två rader. Stina hade tajmat en av sina dikter och visste att den var 15-20 sekunder för lång, men valde att läsa den i semifinalen eftersom hen redan gått vidare. När dikten trots allt inte fick något poängavdrag blev hen förvånad. Min erfarenhet är att poeterna ofta blir stressade av klockan och läser snabbare när de väl står på scen, men Christine gjorde tvärtom. Här går det att se att ett muntligt verk föds i det ögonblick som det framförs (Bogatyröv 1974, s. 69).

Christine: ... då märkte jag att när jag var på scenen i en tävlingssituation så läste jag den mycket långsammare än vad jag gjort när jag repade den ... Och så kanske det kom nåt skratt och så blev det paus liksom ... så den gick liksom mycket långsammare än vad jag tänkt mig ... Ungefär efter halva dikten tänkte jag ”men jag kommer ju gå över tiden”, så då resonerade jag med mig själv på nåt märkligt sätt samtidigt som jag fortsatte läsa ... ”jag måste ju ta bort en del” ... Jag vill hellre ta bort nåt som inte kändes lika viktigt än att få avdrag ... Och så då var det en vers som jag inte läste.

Att välja rätt dikter och att förhålla sig till regler är en sak. Duncan menar att strategi även handlar om värderingar (1992, s. 27). Astrid tyckte att stämningen var lite obehaglig på själva tävlingsdagen även om hen är kompis med många av poeterna. Jag lade märke till att hen gick fram till flera av poeterna och hälsade, något som även Wilhelmina var inne på.

Wilhelmina: ... om det var så mycket plats, skulle jag helst hälsa på alla jag överhuvudtaget kände igen, det skulle va bra, men på Hängmattan är det så trångt så det går inte. Jag kommer alltid för sent för att göra nåt sånt ... Men det skulle va så skönt, bara säga ”men hur går det för dig” men om jag kommer lite tidigare är det så jag gör, då går jag runt och hälsar, särskilt på dom som ska tävla.

Louise: Vad har du för tanke med det?

Wilhelmina: Jag vill väl va kompis med dom även om en kommer sist eller först tänker jag [skratt] ... Och det är konstigt att gratta folk om det gått bra för dom om en inte hälsat på dom först innan tänker jag.

Daniela Brummer Pind kommer i sin studie fram till att det finns en stor gemenskap inom Poetry Slam, men att den gemenskapen oftast är mellan poeterna och inte mellan poeterna och publiken. Hon tar också upp att vissa poeter kritiserar andra poeter för att använda Poetry Slam som en ”språngbräda till andra litterära fält” (2007, s. 55). Att de vill att Poetry Slam ska vara mer av en social än en litterär rörelse, men att det egentligen inte går att dela på det litterära och sociala. Detta kan jag hålla med om till viss del.

Gemenskapen upplever jag vara lika stor mellan poeter och publik som mellan poeter och poeter även om de som stått på scen delar något speciellt. Fast det är värt att notera att de som ingår i jurygrupper inte får känna någon av de tävlande och helst inte sitta vid samma bord, så på det viset uppstår en viss distans. För den oinvidige kanske Poetry Slam-scenen verkar som en sluten krets, men såväl nya som etablerade poeter kan sitta vid samma bord och diskutera huruvida en dikt bör rimma eller inte, vilket var fallet efter årsfinalen. Kvällen fortsatte på krogen mitt över gatan och då var det återigen poesin som var poängen. Robin tog fram en poesiantologi och läste en dikt som Joel, MC:n, hade skrivit. Och en av stamgästerna deklamerade en dikt för Astrid i utbyte mot en cigarett.

Nerver och motiv

Under samtliga mina observationer kände jag, i likhet med vad Astrid antydde under årsfinalen, av en viss stämning i tävlingslokalen. Medan Astrid beskrev den som obehaglig, skulle jag vilja säga förväntansfull. Deltagarna såg mycket fokuserade ut och nu i efterhand förstår jag att det fanns en viss struktur, inte bara i hur själva tävlingen går till utan även hur de tävlande beter sig. När Duncan (1992, s. 24) talar om struktur i performance-sammanhang tolkar jag det som att handlingar och interaktion är organiserade efter vissa mönster som återkommer i en viss situation. Poeterna satt tysta, verkade inneslutna i sig själva och drack vatten, med undantag för Robin som drack öl. Astrid beskriver vad som hände när hen kom in i tävlingslokalen:

Astrid: Jag satte mig jämte scenen på golvet med korslagda ben ... Jag ville inte kommunicera då; jag vill läsa mina dikter innan jag ska köra ... Och jag drack vatten ... Och jag brukar inte kunna äta innan heller för jag blir för nervös.

De flesta informanter uppgav att de inte kunde äta, Wilhelmina kunde knappt få i sig något på hela dagen, men Puck var *tvungen* att äta:

Puck: Jag måste alltid äta, jag är jättehungrig alltid [skratt], så jag brukar alltid äta på plats för jag vet att jag kommer va jättehungrig sen ... Men typ när det är en halvtimme-tjugo minuter kvar då går det inte att äta längre, så då får jag äta sen när det har kört igång igen ... När jag liksom väntar på min tur efter att ha läst första dikten då kan jag äta igen, men den där väntan då ... då blir det inte mycket mat, men jag tror jag dricker desto mer då ... jag måste göra nånting.

Det framgår av svaren att många av informanterna förhåller sig på ett speciellt sätt till mat och dryck på tävlingsdagen. Att äta för att orka, att vilja äta, men inte kunna. Att inte dricka för lite och inte dricka för mycket var ett annat dilemma. Agnes sprang fram och tillbaka till toaletten – där hen även passade på att läsa igenom sina dikter. Hans berättade att hen förberedde sig genom att ”dricka öl, snacka skit och varva ner”, men när jag frågade vad hen gör på plats i lokalen blev svaret annorlunda.

Hans: Dricker väldigt mycket vatten, för att jag fuktar strupen i princip, jag kan ju inte sitta och prata och skämta ... Jag är liksom fokuserad på tävlingen ... Jag kan inte prata när det är fotbollsmatch heller ... Jag är ju en tävlingsmänniska ... När man spelar brädspel ... folk som inte bryr sig ... det är så jobbigt alltså ... Jag gillar ju tävling det gör jag.

Just att det är *tävlingen* som får poeterna att bete sig på ett visst sätt är en intressant aspekt. Den största skillnaden mellan Poetry Slam och andra uppläsningssammanhang verkade ligga i hur deltagarna *kände sig*.

Stina: Det är ju väldigt mycket mer nervöst än det varit annars ... och när det väl är en Poetry Slam-tävling så vill en ju vinna liksom, ah det är väl ... Det blir lite nervöst ... det är en tävling helt enkelt.

Nervositet och stress är ord som återkommer i flera av intervjuerna, men är det värt det? Vad ger det deltagarna att vara med i Poetry Slam? Förutom spänningen och publikkontakten som en del av poeterna talade om.

Puck: ... jag har generellt svårt ... att prata om ... om känslor och jag har alltid haft det och jag tycker det är skitjobbigt ... Men att det ändå har ... då kan jag ... prata om såna saker på ett annat sätt ... Jag tycker att ibland det kan vara skönt att inte få en direkt respons liksom men att kunna lyfta tankar eller problem eller vadsomhelst eller bra saker ... Men att inte behöva få en respons på det på samma sätt som i ett samtal ...

Jag påpekade att Puck ändå fick respons från jurygrupperna, varpå hen svarade att det inte var samma sak, att då kunde hen tänka att de kanske bara betygsatte själva framförandet och kanske inte det hen pratade om.

Bauman (1992, ss. 47-48) talar om cultural performance som ”reflexiva instrument för kulturellt uttryck”. Han vill dock poängtera skillnaden mellan *reflexive* och *reflective*. Istället för att se

performance som *reflective*, det vill säga som en återspeglning av vad som händer i samhället föredrar han uttrycket *reflexive* och menar att åskådarna får en chans att reflektera över sina egna liv genom att sätta sig in i scenpersonens perspektiv. Kanske är det det Puck vill åt. Hen säger att även om orden inte når just dem hen skrev dikten till, får hen ändå sagt vad hen vill ha sagt. Stina är inne på samma tankebanor.

Stina: Alltså dels är det ett väldigt direkt sätt att kommunicera vad jag känner till andra människor, om jag till exempel spelar en låt tillsammans med ett band som ... där jag ändå skrivit låten och låten handlar om nåt jag tycker är aktuellt och viktigt och jag lagt ner tid på det ... är det ändå mindre personligt eftersom jag står med ett helt band så här ... Så den skillnaden till att stå ensam på scen och göra nånting ger mig rätt mycket och ... det är väl mest det, sen att överhuvudtaget liksom ... Jag tycker det är roligt ... att det ibland blir lite skådespeleri av det hela, jag tycker det är som att skådespela lite i smyg, jag har liksom aldrig vågat ta tag i det på riktigt, men i Poetry Slam har jag ändå haft möjlighet att prova lite grand och det var ganska skönt dom första gångerna jag gjorde det.

Här visar Stina på att det inte bara är *innehållet* utan själva *framförandet* som ger hen något. De speciella koder som Bauman (1977) och Arvidsson (1999) talar om, det vill säga tonfall, kroppsspråk och mimik kommer till uttryck här. Hans har hållit på mycket med teater och säger att hen är van att ”spela sig själv”. Hen tycker att Poetry Slam är ett sätt att behålla sin scenvana och förmedla en scenattityd.

Hans: Det gäller att bygga ett varumärke under tre minuter ... det är ju det man hinner ... Det är ju en reklamsnutt egentligen ... Det är ju ... har man ett längre framförande kan man bygga en historia och där finns det plats för flera aktörer ... Då kan publiken få va i fokus på ett helt annat sätt än dom kan få va under tre minuter tänker jag.

Jämfört med öppen scen som togs upp tidigare, tycker hen ändå att Poetry Slam är ett bra ställe att synas på, att det är mer ”rött läge”. Hen skärper sig lite, samtidigt som hen också blir mer nervös. Bäst tycker hen dock om att göra gigs där hen får betalt och kan bygga ett program kring sina dikter och varva dem med visor. Bedömningsmomentet tycker hen skapar en viss distans, att publiken är där dels för att lyssna, ”men dels för att bedöma mig, för att värdera mig”. Och då menar hen att det kan vara *svårare* att nå fram. Christine nämner att publiken kanske inte *lyssnar* så mycket på innehållet i dikterna.

Astrid som började tävla nu i vår var inte alls beredd på att gå vidare, hen såg Poetry Slam som ett forum för att få läsa upp sina texter och nämner flera gånger att hen tycker att det är jättekul. Något som Christine också tar upp, även om hen på själva tävlingsdagen uttryckte att hen inte gillade att tävla.

Christine: Det är nån slags arena för att kunna läsa upp sina dikter ... Det är en viktig del av ... Vad ger det mig mer? Bekräftelse antar jag ... Jag har funderat mycket över det här ... Man vill ju ha nån slags bekräftelse, få nåt slags gensvar ... Och det är ju som en sport lite, jag håller inte på med några andra sporter ... Jag har alltid vart askass på ... friidrott och bollsporter och sånt där ... Så jag tänkte hurra äntligen en sport jag kan lyckas i ... och sen tycker jag att ... amen det är kul ...

Christines tankar sammanfattar flera viktiga komponenter inom performance. Att kommunicera något, att få tillfälle att göra det och att få en respons (se bla Bauman 1977). Tävlingen sätter allt på sin spets och vissa gillar det just för att det är tävling. Den enda av informanterna som egentligen inte tycker att Poetry Slam är roligt är Wilhelmina.

Louise: Vad ger det dig med att hålla på med Poetry Slam?

Wilhelmina: Vänner. Men det är typ allt. Ångest också [skratt]. Vänner, ångest och en insikt om att jag är en sjukligt mycket sämre förlorare än vad jag tror att jag är oftast.

Louise: Och ändå håller du på med det ...

Wilhelmina: Jaa ... jag ska aldrig mer tävla, men det säger jag alltid, men nu säger jag det igen.

Eftersom jag varit på alla säsongens tävlingar i Göteborg (utom en) har jag kunnat se ett mönster. Det är få poeter som blivit utslagna i en deltävling som kommit tillbaka och tävlat under samma säsong, men de har ibland dykt upp som publik och antytt att de är missförstådda eller att deras verk inte passar att tävla med. Inte helt oväntat är det lättare att tycka att Poetry Slam är roligt om det går bra. På en öppen scen kan det inte gå dåligt, menar Wilhelmina. Det skulle i så fall vara ”om en så här svimmade eller nåt, om en inte gjorde klart det en skulle göra.”

BERÄTTELSENA OCH BERÄTTANDET

I Poetry Slam är det två moment som bedöms: poeternas dikter och poeternas framförande. Publikens sätter poäng mellan 0 och 10, med decimaler om de så önskar. I vissa slam poängsätts varje moment för sig, men det vanligaste är att juryn sätter ett helhetsbetyg (Smith 2009, s. 35).

I en artikel om narrativitetsperspektiv inom folkloristiken drar Ulf Palmenfelt (2000) paralleller till litteraturvetenskapen där forskarna skiljer mellan epik, lyrik och dramatik. Vad som gör en berättelse episk är att det oftast finns en början, mitt och slut. Ett lyriskt verk kommer inifrån skalden och handlar om känsloupplevelser. Och dramatik återskapar och gestaltar ett händelseförlopp genom en aktör (ibid, s. 37). Jag tycker inte att det går att dra så skarpa gränser inom Poetry Slam. Även om det ligger en känsloupplevelse i botten, berättar poeterna trots allt något och i olika grad dramatiserar de sina berättelser. Det inträffade inte en enda gång under de tre slamtävlingar jag observerade att någon läste innantill, även de poeter som hade papper med sig upp på scen använde i olika grad röst och gester för att förstärka sina ord.

Innehåll: ”spara sina problem i genomskinliga askar med sammetsbottnar”

Det är svårt att generalisera vad dikterna handlar om inom Poetry Slam. Brummer Pind (2007, s. 48) kommer fram till att ”poesin utgår från känslor, vardagens erfarenheter, politik, humor, existentiella frågor och så vidare”. Hon går dock inte in på vad dikterna handlar om rent konkret. När jag bad informanterna berätta om sina dikter fick jag inga entydiga svar, men ett gemensamt drag var att berättandet hade ett ursprung i poeternas vardag.

Christine: ... den andra dikten, jag kommer inte riktigt ihåg hur den kom till ...

Louise: Du frågar nånting ... hur man gör för att leva, det är nån mening ...

Christine: Ja, ”hur gör man för att känna hur man lever” ... jag skrev den på jobbet en gång ... Jag pratade med diverse människor i telefon då eftersom jag jobbade med telefonundersökningar . Och det kändes så himla meningslöst ... och så började jag kladda i nåt block ... ”hur gör man för att känna hur man lever” och så tänkte jag på olika personer att fråga, hur dom skulle svara ... och så blev det en dikt.

Astrid inleder också en av sina dikter med en retorisk fråga: ”Hur står det till med ditt tålmod”. Hen menar att den handlar om hen själv, att hen är så trött på sig själv för att hen inte har något tålmod. ”Jag är en sån som läser sista sidan först/och som släcker sin törst/innan förfesten börjat”. Egentligen skulle hen vilja utnyttja Poetry Slam till att föra fram ett mer politiskt budskap, men hittills har hen mest skrivit roliga dikter utifrån sin vardag. För Stina var det en resa tillbaka till

hemstaden Visby som triggade igång en dikt om det ambivalenta förhållandet till hem. Hen ifrågasätter även normer, bland annat med texten *Kärlek i det tjugoförsta seklet*.

Stina: Vad den handlar om? Den handlar väl om att ... om att ... det binära kön ... Den norm som råder är väldigt begränsande för väldigt många och det är fel ... Och det är synd, för att om den normen inte fanns så skulle det va ... Alla skulle va så mycket friare att vara kärlek på det sättet som passar dom, för det finns inte bara två sätt att va det på, eller det finns inte bara fyra sätt, det finns liksom tusen olika sätt.

Stina använder inte ordet politik när hen pratar om sina dikter, inte en enda gång kommer ordet upp i intervjun, trots att det i mina öron finns en politisk ideologi i botten. Hen dedikerade en av sina dikter till ”anarkisterna på Gotland.” Puck däremot nämner ordet politik flera gånger och det är tydligt att hen vill föra fram ett visst budskap och är mån om att folk ska *förstå*. I likhet med Stina skrev hen klart en av sina dikter samma dag, en dikt som kritiserar Sverigedemokraterna och Jimmie Åkessons besök på arbetsplatser.

Puck: ... jag kände så här att det här kommer inte bli det bästa jag gjort, men okej jag ville ändå ha med den istället för att välja nåt annat för att den är aktuell nu och såhär bara slänga ut det för att ... för att det var nåt jag tänkte på just med ... hur vi ser på demokrati ...

Agnes påstår att hens dikter inte är särskilt personliga. En av dem som handlar om misshandel är baserad på en fiktiv novell hen skrev i gymnasiet, men ofta finns det ändå en koppling till hens eget liv.

Louise: Och ... vad ... hur kom den andra dikten till ... Den du läste ... den här ”feminist” ... Som börjar med ... Hur börjar den nu igen?

Agnes: ”Han frågar: är du sån där feminist?” Jag kommer inte riktigt i håg när den ... dök upp /.../för mig liksom handlar det lite om att vara rädd för känslor i slutändan ... det kanske inte är helt uppenbart ... Men det här med feminist är att jag har jobbat mycket inom lager och sånt och då får man stå på sig väldigt mycket, så det är ju ändå liksom tagit lite ur såna saker som man upplevt själv/.../... det är ju inte så att nån sagt så till mig liksom/.../ men det är ändå tagit ur såna saker man har upplevt /.../den var ju ändå gjord för att den skulle va rolig och den skulle va ganska smart och så ... så på många sätt är den ändå skraddarsydd för Poetry Slam eller vad man ska säga.

Arbetsplatser verkar vara en källa till inspiration – eller frustration för flera av poeterna. Christine skrev en dikt på grund av uttråkning på ett telefonintervjujobb, Agnes skrev om en mansdominerad arbetsplats och Hans har diktat om vården.

Louise: Den här vårddikten ... ”till VD:n för nåt privat bolag” ... Jobbade du själv inom vården?

Hans: Neej ... jag har aldrig jobbat så inom vården, jag brukar ljuga och säga att jag vickat inom vården ... Jag har jobbat som personlig assistent och det påminner ju lite om uppgifterna man har där ... Sen har jag ju hört många historier dock ... av folk jag känner som jobbat inom vården ... och jag har läst ganska mycket om det i tidningar och sådär ... Och så är jag väldigt upprörd över språket ... Framför allt handlar den om hur språket förändras ... Det ska bli kunder, man ska inte bli vårdtagare ... Man ska ha ... omvårdnad är lite fult, det är för mjukt och gammaldags, det ska va liksom assistans ... Det är lite så här ... det blir effektivt ... en del av ett maskineri ... det blir liksom ... Det förändrar vår syn på människor tror jag hur vi ändrar språket ... För mig ... det är mycket språk ... Det kanske man inte tänker men för mig är det språket ... Hur benämner man varann i ett samhälle? Vad är det man sysslar med liksom ... jag vet inte ... med kunder och ... lönsamhet och ... människor ... som får kosta en viss summa pengar ... Det är nåt där ... som ... så jag satt på Orust och bara skrev det ... Det tog väl tre timmar kanske ... och så var den dubbelt så lång så skar jag bort halva ... för att det skulle bli tre minuter ... Nu har jag glömt det andra, det finns inte kvar liksom ... Jag tog bort det ... det blev en bättre dikt av sin begränsning.

Hans tycker att bra texter helst inte ska vara så privata, helst ska de vara allmänskliga och hen menar att det blir obehagligt när folk läser dikter som är för bekännande. Det är inte så att hen är emot det, hen funderar över om det är hen själv som är feg, men kommer ändå fram till att poeterna borde kunna läsa varandras texter. ”Vi ska kunna byta ... och då ska halva dikten va hos dig och halva dikten va hos mig”. Wilhelmina har en annan inställning ”att nån annan ska läsa dom högt ... det är en av mina största mardrömmar”. Hens dikter är personliga och knutna till hens eget liv. Hen påstår att hen inte skriver dikter utan berättelser. En av finaldikterna handlar om första gången hen blev ”mer än kompis” med en kille, men den andra dikten är inte lika uppenbar.

Wilhelmina: Vad handlade den om då? ... Om att ... spara sina problem i genomskinliga askar med sammetsbottnar ... och att ... och att det inte är fy skam att göra det typ ... [skratt] Men egentligen så handlar den om hur ledsen jag har varit den här våren och hur svårt jag har haft å ta tag i det.

Louise: Men du använder dig också av metaforer, det här med att rensa hår ur en avloppsbrunn...

Wilhelmina: Exakt, det var en metafor med håret i avloppsbrunnen ... Jag är inte så bra på metaforer ... Det här var mitt första försök och uppenbarligen gick det ganska bra ... Jag tycker att en metafor kan vara genom en hel dikt ... Jag har svårt för så här ... många olika metaforer ... Det är för att jag egentligen tycker om att skriva berättelser där det liksom sitter ihop hela vägen ... då kan jag bli väldigt förvirrad om det är väldigt många olika metaforer ... Då hänger jag inte med i folks dikter då sitter jag bara så här ”okej en metafor till men vad handlar det om egentligen?” Jag vill liksom veta vad det handlar om jag nöjer mig inte med en massa ord bara ... Det bara handlar om en slags handling, men det måste ju inte poesi, det är ju bara min definition ... så skulle jag vara en jurygrupp så skulle jag inte tycka om dom jag inte förstod ...

Wilhelmina visar återigen på att poeterna inom Poetry Slam vill bli *förstådda*. Palmenfelt (2000, s. 44) tar upp att ”berättelser bygger på överenskommelser mellan berättare och publik, där berättaren återger vissa viktiga nyckelscener och publiken förutsätts fylla i luckorna mellan dessa”. Han påpekar också att ”ju mer komprimerade berättelserna är desto svårare att begripa blir de”. Jag tror

inte att det finns utrymme för att vara abstrakt inom Poetry Slam, delvis på grund av tidsbegränsningen.

Stina säger förvisso att hen skulle ha funderat mer på vad dikterna skulle betyda för publiken om det *inte* var tävling. Både Stina och Puck medger att på Café Hängmattan är det en viss publik, som på sätt och vis redan förstår vad de pratar om, till exempel HBTQ-teman. För Puck hänger det mycket på rummet, i ett annat sammanhang hade hen kanske blivit mer pedagogisk. En av hens dikter handlar om att bli felkönad: ”För jag är ingen tjej, ingen hon, ingen syster eller flicka”, och att hen tagit avstånd från vissa personer på grund av det. Det är tydligt att det handlar om hens egna erfarenheter, men texten är samtidigt allmängiltig: rakt på sak med ett tydligt budskap: en transperson ska kunna bli sedd och mött med respekt.

Hur nära en dikt ligger en poets privatliv varierar, men deltagarna berättar alla något om vår samtid. Annika Nordström (2002) som skrivit om en syskonskaras sjungande och diktande under 1900-talet ger exempel på dikter som syskonen skickade in till Göteborgsposten på 70-talet. Där var poeterna begränsade av utrymmet och skrev mycket korta verser, men många av texterna tror jag skulle ha kunnat utvecklas till slamtexter. Syskonens texter ligger, i likhet med slampoeternas, nära deras egen vardag, men är också samhällskritiska och förhåller sig till dieter och kvinnans roll i hemmet (ibid, ss. 216-218). Även om det finns innehållsmässiga trender inom Poetry Slam återkommer teman som är tidlösa.

Form: ”för att lyckas i Göteborg måste man vara rolig och rimma”

Stina: ... att rimma handlar ju om att manipulera språket på ett jättegrovt vis egentligen ... Du har en uppsättning ord och ”nu ska ni passa in såhär ... och det bestämmer jag ... det bestämmer inte ni”. Men ... jag vet inte ... Jag kan inte rimma så bra ...

Stina rimmar inte särskilt mycket själv, men beundrar de som verkligen kan skriva på vers. Bauman (1977, ss. 9-10) menar att manipulationen av språket är sekundärt; det viktigaste är kommunikationen i sig självt och han hävdar att detta är något som går tillbaka till Platon som tyckte att litteratur var det samma som lögn.

För att återknyta till vad Wilhelmina sade om berättelser, så var hen den enda av deltagarna som skrivit ut sina dikter i prosaform med långa meningar utan radbrytningar. Hen förtydligade senare att hen bara använder sig av radbrytning om hen rimmar. Just rim spelar en stor roll för flera av de poeter jag intervjuade. Robin, den enda poeten i årsfinalen som inte var bosatt i Göteborg, kommenterade på krogen efteråt att ”för att lyckas i Göteborg måste man vara rolig och rimma”. Hans, Agnes och Astrid som placerade sig på prispallen i finalen bygger de flesta av sina dikter på rim och även om de tar upp allvarliga ämnen och använder sig av samhällskritik (till exempel Hans

dikt om vården och Agnes dikt om feminism) så är det ändå dikter som lockar till skratt. Det är inte enbart rimmen i sig som gör dikterna roliga, men jag tror det kan bidra till helheten. Hans har skrivit dikter på rim sen hen var sju år och är mån om att hitta snygga rim och vill att det ska vara avancerat istället för slutrim på varje ord. Agnes och Astrid nämner att de använder sig av rimlexikon.

Agnes: Det finns vissa dikter jag inte skriver för att jag inte hittar rätt rim ... Jag har en idé till en dikt men jag hittar inte rätt rim till det jag vill säga och då struntar jag i den dikten.

Louise: Så du har inget som inte rimmar?

Agnes: /.../numera läser jag ju inte upp några dikter som inte rimmar, men jag har haft några tidigare som inte gör det ... Men jag får ingen riktig känsla då ... Jag trivs bättre när det rimmar ...

Agnes tycker att det är just rimmen som gör en dikt till en dikt och urskiljer det från ståuppkomik eller ett tal. Fast hen säger att ”om man tar i för mycket blir det ju dåligt”. Hen vill inte att det ska bli limerickar över det hela. Astrid går så långt som att säga att hen äcklas över sitt eget rimmande och skulle aldrig ha skrivit på rim om det inte varit för Poetry Slam. Hen anmälde sig till en tävling av en slump och insåg att de dikter hen hade hemma inte funkade. För att få inspiration tittade hen på YouTube. Jag frågade hur hen definierade en slamtext och då pratade hen dels om tiden; hen visste ungefär hur många datorsidor som behövdes och dels fick det inte bli för snirkligt; hen ville att folk skulle förstå. Om lusten att rimma kommer från YouTube är dock oklart. Övriga deltagare i årsfinalen berättade att de använder sig av rim ibland, men det är något som händer spontant, det är inte så att de baserar hela sina dikter på rim. Christine nämnde att hen tidigare använt mycket alliteration och Wilhelmina brukar komma på idéer som att börja varje mening med ”och”. Ibland är det just att använda ett stilgrepp som får det att lossna.

Framförandet: ”*det är bra att va närsynt*”

Ofta finns det inte plats att presentera dikten eftersom tidtagningen startar så fort poeten börjar prata eller på något annat sätt visar att framförandet har dragit igång – genom att till exempel hjula upp på scenen, som Joel Landberg, MC:n på Göteborgs Poetry Slam brukar skämta om. Enligt Palmenfelt (2000) finns det flera publikorienterade faser där berättaren ger en bakgrund till sin berättelse eller kommenterar något efter att berättelsen är slut. Med referenser till folkloristen Gillian Bennet menar han att de som kommenterar sina berättelser tror på dem mer än de personer som bara kör berättelsen rakt upp och ned (ibid, s. 41). Hans, som i vanliga fall gillar att presentera sina dikter, tror dock att inom slam vill publiken bara ha dikten och blir irriterade om poeten snackar för mycket innan, att det bara är ett sätt att flirta med publiken.

Christine framförde en dikt om drömtolkning baserad på en ”sleep-app”, som hen installerat på sin telefon. För att kunna köra den dikten var hen tvungen att förklara vad hen gjort, det vill säga spelat in sig själv när hen pratade i sömnen. Denna förklaring vävde hen in i dikten, men säger att om det inte varit tävling hade hen kanske berättat hur hen gjort först och tagit bort förklaringen inuti själva dikten.

Ett annat trick att använda sig av är vad Bauman kallar *disclaimer of performance* vilket går ut på att berättaren förnekar sin egen kompetens (1977, s. 21-22). Det var möjligen det som omedvetet hände när Stina inledde en av sina dikter med att säga att hen skrivit klart den för tio minuter sen. Även Hans tog ner sig själv när hen framförde sin första dikt i semifinalen. Hen inledde med raderna ”Minns ni när jag var barn?/Det gör inte jag heller”. Det var inte förrän jag läste hens text som jag förstod att denna mening tillhörde själva dikten och inte bara var något hen spontant kastade ur sig. Vad som ytterligare gav hens framförande en annan dimension var att hen hade med sig en laptop upp på scen.

Hans: På ett sätt kan jag tycka att det är lite rekvisitafusk för att det blir ju en annan sak när man har dator, det är klart det blir det ... Det är lite jobbigare för mig ... men samtidigt är det också ... publiken ser att det är lite obekvämt att stå så här ... den dikten handlar ju också om en barndomsskildring ... Det är en liten obekväm dikt /.../ då blir man lite sårbar i det här ... det blir lite klumpigt ... så på ett sätt tycker jag det är lite rekvisita ... men jag skulle aldrig säga det om mig själv ... jag skulle kunna läsa från papper också, men jag gillar att läsa den från dator, så det är lite medvetet att jag inte har ... så det är också en grej att förnya sig själv i en tävling ... jag läste tredje dikten och plötsligt blir det en dator liksom.

Det är tillåtet att läsa från papper eller sin telefon så länge man inte gör något med det/den, till exempel viker ett pappersflygplan, som är ännu ett stående MC-skämt. I årsfinalen var det bara Agnes, Christine och Wilhelmina som *inte* använde sig av papper (eller telefon/läsplatta/dator) överhuvudtaget, men de flesta poängterade att det var bättre att köra utan. Fast även de som hade papper kunde sina dikter och använde det mer som ett stöd. Det var tydligt att de flesta hade övat på framförandet på mer eller mindre ambitiösa sätt. Astrid var arg på sig själv för att hen alltid var ute i sista minuten och i värsta fall började öva fyrtiofem minuter innan tävlingen skulle börja. För Agnes var övandet en process som pågick hela våren, sen den dag hen blev klar för årsfinalen.

Louise: Men hur gör du rent praktiskt när du övar?

Agnes: Jag bara rabblar ... Ett par gånger per dag liksom ... Först läser jag ett par gånger och kanske skriver ner den ett par gånger och sen börjar jag rabbla och försöker lära mig var jag ska ha mina pauser för jag är ganska dålig på pauser ... Nä, men just och öva öva på att säga det om och om igen och sen om jag tappar bort mig får jag gå tillbaka och läsa det igen och sen nöter jag och bara upprepar dom väldigt många gånger.

Louise: Har du nån speciell plats du är på när du ...

Agnes: Jag ser förmodligen väldigt lustig ut för jag gör det här på vägen hem från skolan. Jag sitter och gör det här för mig själv ... Förut cyklade jag väldigt mycket ... Eftersom det blåser ofta är det inte alltid att folk ser eller hör ... så när jag cyklade övade jag väldigt mycket ... Och jag övar i duschen ... när jag diskar, alltså hela tiden.

Stina nämnde att hen brukade sitta och mumla för sig själv på bussen, men gick också ut i skogen bakom sitt hus. Skogen var även en plats Wilhelmina tyckte om att öva i och Puck brukade rabbla dikter på vägen till sin kompis. För att återgå till tidigare resonemang ifall någon annan skulle kunna läsa poeternas texter sa både Astrid och Agnes att det skulle vara svårt för någon annan att veta *hur* de skulle läsas, var pauserna och betoningarna skulle ligga: de skulle vilja ge instruktioner i så fall. Bauman (1992, s. 42) ifrågasätter om det går att veta hur Shakespeare tänkte att hans pjäser skulle framföras bara genom att läsa hans manus. De som framför ett verk bidrar alltid med sin egen kreativitet. Flera av deltagarna nämnde att de brukade spela in sig själv, lyssna och lära sig den vägen. Några stod framför spegeln eller ett fönster.

Louise: Hur tänker du kring själva kroppsspråket?

Wilhelmina: Jag brukar ofta ... ofta låter jag det bara komma, men ibland övar jag in speciella rörelser eller om jag märker att det är nånting jag gör ofta ... Det kommer där när jag står och tittar i fönstret så jag kan spegla mig ... men sen märker jag att ”det här gör jag varenda gång, men då bestämmer jag att jag gör det” ... men ofta, det mesta kommer liksom ... när jag håller på.

Kroppsspråket var i de flesta fall inte förberett, det kom spontant, men många hade tänkt på sina kläder och sitt utseende. För Hans, Agnes och Wilhelmina var det viktigt att känna sig så snygga som möjligt. Agnes såg till att ha nyklippt hår till exempel. Stina hade velat ha mer utmärkande kläder: en tunn morgonrock som hen brukade använda som klänning, men var rädd för att det skulle kunna tolkas som rekvisita. Christine tror att kläderna spelar större roll än vad folk vill tro.

Christine: ... så fick jag en idé såhär ”men jag ska ha keps på mig på scenen, det har jag aldrig haft”. Jag brukar aldrig ha huvudbonader, så det är bra, lite annorlunda.

Louise: Innan har du nämnt dina örhängen ...

Christine: Just det ... jag hade ju alltid örhängen med kedjor på alla tävlingar ... jag hade faktiskt inte dom nu ... Det är första gången jag tävlade som jag inte hade dom ... och så gick det ju inte så jävla bra heller [skratt].

Astrid tänkte inte alls däremot, ville bara försäkra sig om att hen inte hade luggen i ögonen. Puck hade fått höra av en kompis att hen borde klä upp sig, men svarade ”jag är nog mest bekväm i att bara se ut som jag alltid gör”. Jag hade noterat att Agnes brukade ta av sig sina glasögon när hen gick upp på scen vilket jag trodde berodde på fåfången.

Agnes: ... Nej det är mer för att jag ser ju inte publiken då ... Jag tar ju av mig dom då för då slipper jag se dom ... Så det är bra att va närsynt ...

Louise: Det är nästan rekvisita fast tvärtom ...

Agnes: Lite så alltså ... Det är lite samma sak som om nån skulle sätta på sig skygglappar, det skulle dom inte få göra ... Så jag utnyttjar ju min egen närsynthet lite skamlöst ... Men det tycker jag går bra ... [skratt]

Hen säger att hen är väldigt nervös inför publiken, men att hen ändå brukar försöka stanna upp och titta på någon, men att närsyntheten gör att det inte blir lika jobbigt om någon skulle titta tillbaka. Astrid säger att hen upplever publiken som en stor massa, att hen inte riktigt ser någon, men att det var helt annorlunda när hen körde dikter hemma i sin lägenhet – då tittade hen på folk. De andra deltagarna uppger dock att de aktivt försöker titta på publiken. Ibland händer det att Christine pekar på någon, men då har hen oftast sagt till den personen i förväg. Wilhelmina försöker se så många som möjligt i ögonen för att de ska känna sig uppmärksammade och komma ihåg att hen varit där. Hans menar att hen hellre vill vara hos publiken än inuti sig själv. Förutom publiken att förhålla sig till finns det också en mikrofon att ta hänsyn till.

Agnes: ... jag vet att man ska va nära en mikrofon, det är typ det jag vet ... Så jag har inte riktigt koll på alla skruvar och inte riktigt koll på nånting ... Så jag funderar på om jag ska öva på det nån gång ... eller lära mig vad som gör vad på en mikrofon nån gång eller ett stativ ... för det blev ju som det blev förra gången då när jag skulle vrida ner den ... och så skulle jag låsa fast den ... Men så fick jag inte fast den ... men jag hade den i rätt höjd men jag kunde ju inte låsa den ... Jag visste ju hur den skulle glida ner ... Till slut fick jag ju ta mikrofonen i handen ... ”Men för helvete jag orkar inte!” Jag kan inte riktigt mikrofonen ...

I likhet med Agnes, var det flera av poeterna som uppgav att de inte riktigt hade koll på mikrofonen trots att de var vana att stå på scen. Om det inte hade varit tävling hade de kunnat ta tid på sig att justera mikrofonen, men nu blev mikrofonen ännu en orsak till nervositet. Eftersom rekvisita inte är tillåtet är mikrofonen egentligen det enda föremål poeterna kan leka med: antingen behålla den på stativet eller ta den i handen.

Som jag varit inne på tidigare finns det regler att förhålla sig till i Poetry Slam och de som slutat tävla driver inte sällan med detta fenomen. Oskar Hanska, flerfaldig SM-mästare, var inbjuden som *kalibreringspoet* (publikuppvärmare), och gjorde en show av sitt framförande.

... ”Jag tänkte bryta lite regler, tiden kommer gå åt helvete och jag har med mig A som rekvisita ... [Oskar gestikulerar mot en annan kille som också har klivit upp på scen], dikten sker helt och hållet på hans bekostnad ... Det är om ett bråk vi hade”.

- fältanteckningar, årsfinalen Göteborgs Poetry Slam, 13 april 2014

SLUTDISKUSSION

Mitt huvudsyfte var att undersöka hur tävlingsmomentet i Poetry Slam påverkar poeterna, deras dikter och deras framförande. Jag har kommit fram till att det är omöjligt att separera tävlingsmomentet från Poetry Slam. Det *är* en tävling och även om det inte är poängen som är poängen, går det inte att bortse från likheterna med idrottssammanhang. Publiken är högst delaktig och stämningen är mer laddad jämfört med till exempel en öppen scen-uppläsning.

Om vi börjar med poeterna så blir de mer nervösa än vad de hade blivit om de inte hade varit tävling. Det är tydligt att de laddar upp genom att till exempel dricka mycket vatten och rabbla sina dikter. Vissa har svårt för att äta och flera uppger att de inte kan prata med någon och behöver vara för sig själva. Några ville gärna hälsa på sina medtävlare. De flesta gick in för att vinna och de som inte gick vidare blev besvikna. Gemenskapen mellan poeterna upplevde jag ändå som god och många samlades på krogen efteråt.

Huruvida dikterna påverkas av tävlingsmomentet är svårare att svara på. Tidsbegränsningen är en faktor. Vissa poeter känner sig begränsade, andra har lärt sig hur många sidor som utgör tre minuter och någon uppgav att dikten blev bättre när hen tvingades att korta ner den. Flera av poeterna poängterar att de vill bli *förstådda* och väljer bort dikter som är mer komplicerade. Det handlar inte så mycket om vilka dikter de *skriver* utan vilka dikter de *väljer*. Ett par poeter uppgav dock att deras dikter var specialskrivna för slam, eller att de använder slam som en motivation till att skriva något nytt. Humor är något som går hem tror de flesta och roliga dikter går före mer allvarliga dikter när det gäller att välja. För de som var mest tävlingsinriktade var det viktigt att använda sig av ”säkra kort”, dikter som de fått bra poäng för tidigare. Denna strategi funkade dock inte alltid. Att skriva nytt var det absolut viktigaste för en av poeterna. Ett par andra deltagare ville läsa något som kändes aktuellt eller angeläget för stunden.

Själva framförandet är också styrt av det faktum att det är en tävling med vissa regler. På grund av tidsbegränsningen var det flera som avstod från att presentera sig själva eller dikten. Det är inte tillåtet att ha rekvisita, men många poeter hade tänkt mycket kring sitt utseende och till exempel satt på sig en keps. Förvånansvärt få hade övat in gester och kroppsspråk med tanke på att det både är texterna och framförandet som poängsätts. Under poesievenemanget *Shake the Dust* i London 2012, såg jag flera internationella poeter uppträda. Då lade jag märke till att de brittiska och amerikanska poeterna hade ett yvigare kroppsspråk och oftare använde sig av tonartshöjning än vad de svenska poeterna i allmänhet gör. Däremot hade de flesta Göteborgspoeterna lagt mycket tid på att rabbla dikterna; många kunde dem så gott som utantill även om de hade med sig papper upp på scen.

Jag ville även undersöka *vad* poeterna berättade om och *hur* de berättade det de berättade. Många dikter hade en utgångspunkt i poeternas vardag och hade kopplingar till jobbsituationer eller

levnadsförhållanden. Ofta fanns det ett underliggande samhällskritiskt tema. För ett par poeter var det viktigt att kommunicera ett specifikt budskap, att till exempel lyfta HBTQ-frågor. Om själva tävlingen påverkade *vad* de skrev om är oklart, det är i så fall tydligare att tävlingen hade en inverkan på *hur* de skrev. Många använde sig av rim och ett par poeter tog hjälp av rimlexikon. En poet var rädd för att ”ta i för mycket”. Jag uppfattade det som att deltagarna trots allt uppehöll en intrigitet och skrev om ämnen som intresserade dem själva eller hade en anknytning till deras egna liv.

Avslutningsvis är Poetry Slam ett samspel mellan poeterna på scenen och folk som sitter i publiken. Därför tror jag att det är omöjligt att inte anpassa sig på något vis. Bauman (1977, s. 11) menar att den som ställer sig på scen tar ett ansvar för att kommunicera något på ett begripligt sätt, och det anser jag att samtliga deltagare i Göteborgs Poetry Slam är medvetna om. I framtida studier skulle det vara intressant att titta på de poeter som vågar göra något helt annat. På krogen efter ett av mina observationstillfällen berättade Henrik Mimerson, som varit kalibreringspoet vid flera tillfällen, att han en gång gått upp på scen och mimat i tre minuter. Och en av informanterna tyckte att det skulle vara ”skitfräscht om nån gick upp och drog dadaism på scen”, men då är det osannolikt att hen skulle ta sig till årsfinal.

KÄLLOR

Otryckta källor

Intervjuer med samtliga sju informanter utförda i april 2014. Ljudfiler och transkriberingar i författarens ägo.

Observationer utförda på Café Hängmattan i Göteborg, mars och april 2014. Fältanteckningar i författarens ägo.

Göteborgs Poetry Slam på Facebook
<http://www.facebook.com/gbgpoetryslam>

Refererad litteratur

- Arvatson Gösta & Ehn Billy (2009). Observationens dynamik. I: Arvatson, G & Ehn B (red.) *Etnografiska observationer*. Lund: Studentlitteratur
- Arvidsson Alf (1999). *Folklorens former*. Lund: Studentlitteratur.
- Bauman Richard (1977). *Verbal art as performance*. Illinois: Waveland Press, Inc
- Bauman Richard (1992). Performance. I: Bauman R (red.) *Folklore, Cultural Performances, and Popular Entertainments*. New York: Oxford University Press
- Bogatyrev Petr (1974). Folklore som en särskild form av skapande. I: Jakobson (red.): *Poetik och lingvistik*. Stockholm: Pan/Norstedts
- Ehn Billy & Löfgren Orvar (1996). *Vardagslivets etnologi. Reflektioner kring en kulturvetenskap*. Stockholm: Natur & Kultur
- Foucault Michael (2002). *Sexualitetens historia*. Bd 1. Viljan att veta. Göteborg: Daidalos
- Glazner Gary Mex (2000). *Poetry slam. The Competitive Art of Performance Poetry*. San Fransisco: Manic D Press
- Grönberg Peter (2012). *Poetry Slam*. Malmö: Podium Distribution
- Kaijser Lars (2007). *Musikens ögonblick: en studie av konsertarrangörer*. Möklinta: Gidlunds förlag
- Lundgren Anna Sofia (2009). Störning på Holland Park Avenue. I: Arvatson & Ehn (red.) *Etnografiska observationer*. Lund: Studentlitteratur
- Nordström Annika (1999). Blinde-Petter och hans visor. I: Bergquist & Svensson (red.) *Metod och minne*. Lund: Studentlitteratur.
- Nordström Annika (2002). *Syskonen Svensson. Sångerna och livet*. Göteborg: Etnologiska föreningen i Västsverige
- Palmenfelt Ulf (2000). Narrativitetsperspektiv inom folkloristiken. I: Palmenfelt (red.) *Aspekter på narrativitet*. Åbo: NFF
- Pind Brummer Daniella (2007). *Poetry Slam. En studie av vilken betydelse Poetry Slam har som litteratur och som identitetsskapande verksamhet för ett antal tävlingsdeltagande*. Magisteruppsats i Biblioteks- och informationsvetenskap vid Bibliotekshögskolan i Borås
- Pripp Oscar (2011). Reflektion och etik. I: Kaijser & Öhlander (red.) *Etnologiskt fältarbete*. Lund: Studentlitteratur
- Sjöholm Carina (2005). Gå på bio och läsa böcker. I: Hagström (red.) *Frågelistan som källa och metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Smith Marc Kelly (2009). *Take the Mic. The Art of Performance Poetry, Slam and the Spoken Word*. Naperville: Sourcebooks, Inc.
- Starkey Duncan Jr (1992). Interaction, Face-to-Face. I: Bauman R (red.) *Folklore, Cultural Performances, and Popular Entertainments*. New York: Oxford University Press
- Somers-Willet Susan B.A. (2009). *The Cultural Politics of Slam Poetry. Race, Identity, and the Performance of Popular verse in America*. Ann Arbor: The University of Michigan Press
- Öhlander Magnus (2011). Utgångspunkter. I: Kaijser & Öhlander (red.) *Etnologiskt fältarbete*. Lund: Studentlitteratur